

2.2.2022

Työ- ja Elinkeinoministeriö

Lausuntopalvelu.fi

Viite: Lausuntopyyntö VN/17538/2021

Energiateollisuus ry:n lausunto hallituksen esityksestä laiksi polttoturpeen turvavarastoista ja siihen liittyvästä valtioneuvoston asetuksesta

Energiateollisuus ry (ET) kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa hallituksen esityksestä laiksi polttoturpeen turvavarastoinnista ja siihen liittyvästä valtioneuvoston asetuksesta

1. Lakiehdotuksen tavoitteet

Lakiehdotuksen tavoitteena on luoda menettely, jossa turpeentuottaja vapaaehtoisesti sitoutuisi turvavarastoimaan turvetta Huoltovarmuuskeskuksen korvausta vastaan tietyin laissa manituin reunaehdoin. Tällä menettelyllä haluttaisiin turvata turpeen turvavarastojen olemassaolo tilanteessa, jossa markkinaehtoista turpeen varastointia ei juurikaan enää ole.

2. Turpeen käytön nykytilanne ja tulevaisuuden näkymät

Yksi Marinin hallituksen tavoitteista on, että Suomi on hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Tavoitteeseen pääsemiseen yhtenä keinona on turpeen käytön puolittaminen energiantuotannossa vuoteen 2030 mennessä. Turpeen käytön vähentämisen osalta tavoitteeseen ollaan pääsemässä etuajassa mutta energiantuotannon huoltovarmuuden kannalta asiaa katsottuna tilanne on mennyt huonompaan suuntaan:

1. Kun turpeen hinta ei ole enää vuodesta 2019 lähtien ollut päästökaupan hinnan ja verotuksen vuoksi kilpailukykyinen hakkeeseen verrattuna, on turpeen kysyntä ja käyttö vähentynyt odotettua nopeammin energiantuotannon polttoaineena. Kun kysyntää ei ole, on turvetuotantomäärät enää vain murto-osa aikaisemmasta. Mm. energiaturpeen suurin tuottaja Neova on ilmoittanut, että se lopettaa turpeen tuotannon energiantuotantoon vuodesta 2022 alkaen. Neovan osuus turvemarkkinoista on ollut noin kaksikolmasosaa.

Markkinatilanne on johtanut siihen, että kiinnostuneita yrityksiä solmimaan nykylain mukaisia turpeen turvavarastointisopimuksia on enää vähän. Esim. vuodelle 2022 turvavarastoitavan turpeen määrän arvioidaan olevan alle 1 TWh, mikä on tavoitetasoa pienempi määrä.

2. Kun turpeen käyttö jää vain vähentyvän teknisen turpeen käytöksi (ja kivihiilestä luovutaan kokonaan), kasvaa (kotimaisen) energiapuun merkitys energiantuotannon polttoaineena lähivuosina ja on merkittävässä roolissa useiden skenaarioiden mukaan ainakin 20–30 vuotta ellei pitempäänkin, koska polttoon perustumattomat tekniikat ovat vasta kehittymässä. Samalla

energiahuollon huoltovarmuus heikkenee, sillä energiapuu kestää turvetta huomoin varastoimista ja toisaalta lakiin perustuvaa velvoitetta energiapuun varastointiin ei ole.

3. Hallituksen esitys laiksi polttoturpeen turvavarastoista ei ratkaise energiahuollon huoltovarmuuskysymystä

Hallituksen esitys polttoturpeen turvavarastoista ei ratkaise turpeen (ja kivihiilen) käytöstä luopumisesta ja energiapuun käyttöön ja polttoon perustumattomiin ratkaisuihin siirtymisestä syntynyttä aukkoa huoltovarmuuteen. Valtion toimin varmistetut huoltovarmuustoimenpiteet kattaisivat uuden lain voimassa ollessakin energiahuollon polttoaineista enää vain pienen osan. Vaihtoehtona on käyttää öljyä ja kaasua varapolttaineina vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Joitakin poimintoja lakiesityksestä:

- Avoin kysymys esimerkiksi on, onko tässä markkinatilanteessa kiinnostuneita yrittäjiä vapaaehtoisesti solmimaan ja sitoutumaan turpeen turvavarastointiin, vaikka ehtoja on lievennetty verrattuna nykyiseen lakiin ja turvavarastoinnista maksettavan korvauksenimmäistaso on nostettu tasolle enintään 0,06 euroa/MWh. ET:n ry:n mielestä maksettavaksi ehdotettu korvaus on liian alhainen ja määrää tulisi korottaa tuntuvasti.
- Lain perustelumuistossa todetaan, että viimeisimmät voimassa olevat turvavarastointisopimukset on tehty kaudelle, joka alkaa helmikuussa 2021 ja päättyy tammikuussa 2024. Laki tulisi voimaan vuonna 2023, jonka alusta solmituissa sopimuksissa käytettäisiin korkeampaa korvaushintaa. ET esittää, että korkeampi korvaussumma maksettaisiin kaikille vielä voimassa oleville turvavarastoinnin yrittäjille takautuvasti koko sopimusajalta.
- Laki tulisi voimaan 1.1.2023. On arvioitu, että vuonna 2022 ei saataisi lainkaan turvetuottajilta uusia esityksiä turvavarastoiksi. Mikä tarkoittaa käytännössä sitä, että seuraavat esitykset turvavarastoinnista tulisivat vasta vuoden 2023 lokakuussa. Uusi laki tulee tehdä houkuttelevammaksi turvetuottajille, että uusia sopimuksia saataisiin solmittua.

Lopuksi, ET pitää hyvänä, että lakia turpeen turvavarastoinnista on lähdetty uusimaan, mutta mielestämme siinä kuvatut ehdot eivät ole riittävän houkuttelevia turpeen heikossa markkinatilanteessa kamppaileville turveyrittäjille. Harkittavaksi voisi ottaa uudestaan malli, jossa Huoltovarmuuskeskus omistaisi ja hallinnoisi turpeen turvavarastoja, jolloin yksittäisten turveyrittäjien ei tarvitse ottaa kannettavakseen kolmen vuoden riskiä energiantuotannon huoltovarmuuden nimissä.

Lisätiedot:

Hille Hyytiä

hille.hyytia@energia.fi

040 724 4600